

F. t. l. vedr. Justitsministeriets område

gyldig med overøvrighedens (statsamtets) godkendelse.

Ved godkendelsen påser statsamtterne navnlig hustruens interesser. Der lægges dog ikke udelukkende vægt på, om hustruen forfordeles, men snarere på, om ægtepagten efter det i sagen oplyste er objektivt rimelig.

Udviklingen er efter Justitsministeriets opfattelse løbet fra den gældende godkendelsesordning, og den må i dag anses for overflødig. Udgangspunktet må henses til ligestillingen mellem mand og kvinde - være, at der ikke er behov for, at det offentlige udøver censur over for aftaler, der indgås mellem ægtefæller. Såfremt særlige forhold måtte gøre sig gældende, som eksempelvis udnyttelse eller lignende af den ene part, vil det efter Justitsministeriets opfattelse være fuldt tilstrækkeligt, at aftalen i givet fald vil kunne tilsesættes efter de almindelige aftaleretlige regler, navnlig aftalelovens § 36 om urimelige aftaler.

Det foreslås derfor, at bestemmelsen i retsvirkningslovens § 36 om, at visse ægtepagter kræver godkendelse af statsamtet, ophæves.

9.4. Den legale formueordning mellem ægtefæller samt de eksisterende muligheder for at ændre denne ved oprettelse af ægtepagt har gennem tiderne været taget op til overvejelse af flere udvalg. Den seneste betænkning om spørgsmålet er betænkning nr. 716/1974, afgivet af ægteskabsudvalget af 1969.

Afbetænkningen fremgår (s. 9 og s. 17), at udvalget nåede til den konklusion, at den gældende ligedelingsordning mellem ægtefæller bør opretholdes som den grundlæggende hovedregel, men at der bør være en vidtgående adgang for ægtefæller til at aftale individuelle ordninger.

På denne baggrund foreslås en ændring af retsvirkningslovens § 28 med henblik på at give ægtefæller større frihed til at træffe aftale om deres formueforhold. Forslaget svarer til lovudkastet i den ovennævnte betænkning fra 1974.

Forslaget indebærer,

at en ægtepagt om fravigelse fra ligedelingsreglen som udgangspunkt kun skal gælde for separation og skilsmisse (»skilsmissesæreje«),

at ægtefæller i forbindelse med en aftale, der skal gælde for separation eller skilsmisse, skal kunne aftale en fravigelse fra ligedelingsreglen også for tilfælde af dødsfald (»fuldstændigt særeje«), og

at aftalerne skal kunne begrænses til en del af formuen, begrænses til den ene ægtefælles død og kunne tidsbegrænses.

Forslaget, der giver ægtefællerne langt større frihed, end de gældende regler fra 1925 åbner mulighed for, må antages at tilgodese mange ægtefællers behov. Det må således antages, at mange ægtefæller

gerne ville kunne aftale, at der skal være særeje og altså ikke skal ske en ligedeling, såfremt ægteskabet opløses, mens begge ægtefæller lever, men at der ved dødsfald skal være fælleseje, således at den efterlevende stilles bedst muligt både med hensyn til deling af formuen og med hensyn til adgangen til at sidde i uskiftet bo.

Den foreslåede bestemmelse i retsvirkningslovens § 28, stk. 1, nr. 1, fastsætter i overensstemmelse hermed, at der kan aftales skilsmissesæreje, altså at der ved skifte i begge ægtefællers levende live skal være særeje, men at der ved dødsboskifte skal være formuefællesskab (fælleseje). Det forudsættes ved lovforslaget, at dette navnlig vil medføre, at den efterlevende ægtefælle kan sidde i uskiftet bo efter arve-lovens kapitel 3 med et sådant fællesbo. Samtidig åbnes der mulighed for at træffe bestemmelse om fuldstændigt særeje, således at særejebestemmelsen også skal gælde ved dødsboskifte (§ 28, stk. 1, nr. 2).

En bestemmelse om særeje efter nr. 1 eller nr. 2 kan i overensstemmelse med den foreslåede § 28, stk. 2, begrænses til kun at angå en del af ægtefællernes ejendele. Endvidere kan særejebestemmelsen tidsbegrænses. Bestemmelsen i stk. 2 åbner også mulighed for at fastsætte, at en bestemmelse om fuldstændigt særeje kun skal gælde ved en af ægtefællernes død, og det forudsættes i den forbindelse ved lovforslaget, at bestemmelsen om fuldstændigt særeje skal kunne fastsættes såvel vedrørende en bestemt angiven ægtefælle som vedrørende »den efterlevende ægtefælle«.

10. Ægtefællers udtagesret.

10.1. Det foreslås, at grænsen for den efterlevende ægtefælles forlods udtagesret forhøjes fra 50.000 kr. til 150.000 kr.

10.2. I skifteloven er den efterlevende ægtefælle tilagt en række fordele i forbindelse med skifte af den førstafdøde ægtefælles bo.

Efter reglen i skiftelovens § 62 b, stk. 2, har den efterlevende ægtefælle således fortrinsret til at udtage så meget af boet, at værdien heraf sammenlagt med ægtefællessens særeje, arvelod samt den halvdel af fællesboets aktivmasse, som ægtefællen i forvejen har krav på, udgør indtil 50.000 kr. Er der herefter ingen aktiver tilbage i den afdødes bo, kan dette slutes uden en skiftebehandling.

Grænsen for ægtefællessens forlods udtagesret blev senest forhøjet ved lov nr. 170 af 14. maj 1980 fra 20.000 kr. til 50.000 kr.

Bl.a. med henblik på at styrke den efterlevende ægtefælles stilling stilles der forslag om, at grænsen nu forhøjes til 150.000 kr. En sådan forhøjelse går i nogen grad ud over, hvad der følger af prisudviklingen, men skyldes ønsket om at styrke den efterlevendes